

יד ער

נט שאט רולט לטון מירלירד אי טופן
ע' להרב כרכות מים דקכ"ז ע"ד
וע' להרב. אמ"ט בקו' זה.

טו ער

שם השפה. דאזין יודען כ"א. מכונית
ע"ש כספר כרכות מים דקכ"ז ע"ד
וכשמות אנשים. ונשים אספתי באומרי'ם בספרי
הקטן חיים ונשים. ס"ב סי' ס"ה כיד ה' הטובה עלי

טז מי

שמו קוה בקטנותו מירקאדו וכשקע
וקורין לו דוד ע' כספר-תרומת כסף
קו' כ"ט

טז מי

שמו חנה עיין להרב נח"ל נר"ו
ח"ג ד"ה ע"ב

יח דמתקרי

אי כותבין בשמות מהלירה
ועולה לס"ת ע' כטע שעשועים
קו' פ"א ופ"ב.

יט ס"ח מומר

אין לו לגרש וכו' ע"ב
נט מומר עיין להגאון
המפורסם מרן זקני ו"ל כספר חק"ל אה"ע סימן
כ"א ולרב. אחאי הרב נח"ל נר"ו ח"ג דג"ל ע"ב.
ואי טפין לגשומר לתת נט עיין להרב זכות משה
קו' ל"ו וע' להרב גאון יעקב ב"ר יד ימין סימן
ב"ד ולהגאון כדורינו ח"ס סי' ס'

סימן קר

סי"ז גט

שחתמו וכו' עד שחתם בעד חבירו
עיין הרשב"ש סי' ה' וכספר עה"ש
וע' אמ"ט. בסי' זה וע' להרב ח"ס סי' ט' לענין
עדים שלא אמרו זה לזה ראה שאני חותם.

סימן קרא

ס"ה אעפ"י

שהעביר ענו קולמוס עיין
למורה"ר מ"ש אה"ל ח"א אות
ע"ד וכנעין אי כותבין טופס עיין באר יעקב.

סימן קבר

ס"ר ששמותיהם

שוין וכו' מעשה שהיה
קד היה בעק"י דמשק
יע"א אשר הלך בשליחות ת"ח אחד אשכנזי זה שמו
אשר אשכנזי הי' וכתאכסן בבית אחת המיוחדת
מתושבי העיר הלא הוא הרב. כמהר"ר יאודה
אשכנזי נר"ו וישב עמו ימים וגדולה חסדה שאהבו
מחמת שחשקה נפשו בתורה וראיה כחוקק בקיאותו
ולומדו בתורה וכשבת ראשונה כשעלה האורח הלזה
ר' אשר אשכנזי הי' לס"ת אמר לש"ן. שיאמר
השכבה לשם מר אביו ז"ל הכי קרא שמו ר' אברהם
ז"ל ואחר ימים מועטים ביקש התורה ר' אשר
הגו' מכתב הי' יאודה הגו' לתת לו. חתבת כטו להשה.
ויק' במשיב טוב תתי אותה לך מתתו אותה לאיש
אחר. אבל נקרא לנגרה ונשאל את. פיה ויהי כרכב
על לב הנגרה פיה פתחה בתכמה ותהדר עם מכ
זקנה הי' שמעני ארזי שאין רגזי באיש אשר לא
ירדתי גם תמול. נס היום ועכ"ז אם לפניכם הנון
וכו' וחסר ימים קידשה כמעמד רבים כרת משה

וישראל וכשנשא אותה כתב לה בכתובה שמו אשר
היה ליה ל' אברהם ולא עברו ימים מועטים עד
שעברו כיניהם דברים הדברים מחמת שראו בו כמה
וכמה מדברים המטענים משקר ויכול פה ולה"ר
מולך ומכיל ויכול שאין יראת ה' בקרבו וכמה
פעמים קננתו גלמיו לתוך השלום כיניהם ואין
שלום ויהי מימם כשראנו שאין תקנה לדבר אמרנו
לו אם תרצה לגרש אנחנו נעשה שתמחול לך
בתוכה ולא תקח. כ"א נדונו שהכניסה עמה מבית
אביה ויהי במשיב כן אעשה לך כתנאי ועל מנת
שיחיוורו לי המעשה שנתתי בידך הן מה שנתתי
בתורת מורה ומתן והן מה שמסרתי בידם להלוותם
בעדי לאחרים לריוח היום ואנחנו דברנו לכ' קרובי
האשה לעשות כן וקיימו בעלמם גרש לך וילך
מחן ונחרטו לדברינו ומסרו המעשה הנו' כיר שליט
נאמן עד שיתן לה נט כשר כתחול' וכן היה שנכתב
ונחתם הנט כשם ו' אברהם ונתן בידה ונפרדו זה
מזה ואחר ימים ילך האורח ר' אשר הנו' וילך
לעיר תהלה כירוט יע"א וכהיותו שם. שרעט וכת'
כמה כתבים לכל מעלת רבני עירנו יע"א ולמע'
הנבחרים הי' לכל אחד כפי ענינו באומרו שהנט
פסול והרי א"א נמורה מחמת ששם אביו באמת
הוא אהרן והוא כמרד וכמעל שינה וכת' ו' אברהם
גם בידו מודעא על הנט עשויה בכל חוקק כתחול'
ויהי ככא הכתבים הללו העיר ו' העורות ותקום
כל העיר לאמר הן היתה כזאת מימי עולם אשר
לא ראו אבותינו וכו' ואבי הנגרה ומר זקנה ה"י
לעקו כמרהמנו חנונו כי חיושי' לעינוגא דאיתתא
ותקף ומיר אזר כגבר חללו לרכוב אוניות ולדרך
כניות חולי יוכל להשיג ויקס וילך והשיגו במחנה
קדשם ע"ת אומיר יע"א כרי להחיוורו כאן להת
נט אחר או לכר את האמת וכן היה שחור ר'
אשר הנו' ובא לכאן כירוע לר"ס כת"ר נר"ו וכמאי
דכינו כיוי בא לנו כתב אשר נכתב לשם גבוה
הרב הגדול ראשן לזיון כמהר"ר קוב"ו נר"ו שכתב
לו ר' אשר הנו' כהיות כע"ת כירוט יע"א כדבר
האמור והוסף על השמועה בדברים כי ח"ו כחולה
נשאה ומלאה כעולה והוויא ש"ה על כחולת ישראל
וכהנה וכהנה מדברים הרעים אשר תלכנה אונים
משמוע ויהי ככא ר' אשר הנו' וחור' א העיר
דברנו על לבו לתקן את המעוות ויחזור ויפטרנה
בנט כשר ולא יענין את בת ישראל ודי לחילול ה'
שנעשה בגוים על ידו אשר הן כעון היינו לשמלה
לעג וקלס כיון הגוים ולא שמע איתו מחמת שיר
השירים והסגנים הוא קונסול שלו היה מחזיק בידו
לכליו שמוע' התורה והרבה יגענו כעשר אלכעויתיו
להגיל עשוק ולא הטה און לדבריו ודברנו עמו
שלפחות יתעכב בכאן עד שיתכרר הדבר על שם
חביו ולא שמע ועל המודעא שלטן אותו ויהי
במשיב שנאברה מירו ואמרו לו מי הם הערים
ואמר לנו איני יודע שלטן אותו הלא כהנאה כחב
ו' אברהם ותשובתו היתה שהוא עשה במתכוין
לשנות אפיו בכתו' פן-ואולי יבא הדבר לירי נט שלטן
אותו על ההשכחה שעשה כשם כן אברהם ויהי
במשיב שהקון טעם והוא אמר לו אברהם אהרן
הוא אמר אברהם דוקא חקירו אותו איך תכתוב
שקרים למעלת הרב כמהר"ר קוב"ו נר"ו ואניא
ש"ר

הם מעידים לפיוס פיוס נמור ונארכה לתת גט מוטו ואפי' אי העידים מעידים סתם הכרתו באונסו ולא כתבו כפי' מהו האונס לאו כל כמיניהו למר ע"כ דבר כזה הוא אונס לא הם לריבים לכתוב כפי' ומע' הכ"ד יראו אם הוא אונס או לא וכמ"ס הרב מ' מ' כמ' סי' כ"ח דע"ד ע"ד וז"ל דהיינו טיקוס ונסמך נפשינ אריכוריהו כיון דלאו כלע דינא גמירי למען דעת כמה הלכתא גברותא איכא בדיני אונסין וכו' וכ"כ מוהריק"ש רבומן סוס נהנו וכו' ואין לסמוך בדבר אשר תגידו העדים בפרט האונס מה הוא ע"כ דהיינו הראת לרעת דכל דאין העדים בפנינו או כתב העדים שמעידים האונס כפי' לא ידעין באונס קרינן ביה וא"כ כיון שכתב בפני כ"ד דברים אחרונים עיקר ובפרט שאנחנו טהנים כנוסח המודעה לפסול את כל איש עד או עדים שמעידים עד ביטול זה דוראי ליכא למיחש לדבריו וכמ"ס הרב ז"ל בסק"ה ואפי' החולקין דס"ל דמהני אפי' פסל את העדים היינו אם הכירו באונס דהיינו אונס עפ"י הדיון אבל כל דלא ידעין לא משנחין בדבריו שאומר שמקר מודעה עיש"כ ועיין להרב כ"י בקו' ו' דהארין והרחיב הדבור ולבסוף כתב וז"ל מ' מ' אם בשעת הכתי' הגט בטל מודעות וכו' אנו חולין לו ומר שנסתלק אונסו ונחלה ואפי' מסר מהחילה מודעי ומודעי דמודעי הכיטול האחרון הכולל מחייב והגט כשר לכ"ע עש"כ.

מענה

נחזי אן על שינוי שמו דקאמר דשמו היה אשר ליעזר והוא כת' אשר אריה לכ גם זה ליתא לפסול הגט משו"ה כיון דלא הוחזק בשם ליעזר כלל לא הוחזק בשם זה אשר אריה ואין גם אחר מכני העיר שמכירים בשם ליעזר וכמ"ס מרן ב"ש ע"י קט"ן סק"כ דכתב דיש לו לכתוב כל השמות שיש לו או יכתוב שם שיש לו שם ויכתוב וכל שום לכלול שמות' לשאר מקומות ואם לא כתב לא שם שיש לו במקום שהוא ואשתו שם כשר. וכתב הכ"ס אפי' אם יודעים באותו מקום שיש לו שם אחר במקום אחר מ"מ כשר כיון שניתן הגט כאן בשם שיש לו באותו מקום וע' להר"ב נ"מ למהר"ם כולה בדק"ז ע"ד דכת' וז"ל דאין להחמיר לא כשהחזיק שם שיש לו כ' שמות אבל אם לא הוחזק אע"ג שידע אה"כ שיש לו שם אחר הגט כשר יע"ש וא"כ גם כד"ף חף ע"ג דנאמין לדבריו דיש לו שם אחר ליעזר כיון דלא הוחזק וכתב בשם דהוחזק הגט ג"ע ונלא דוקא בשונה את שמו מפני חולי לא משום איווה סיבה שיהיה כיון שהוא החזיק עצמו בשם אריה לב ולא ידעו משם ליעזר כשר וכמ"ס הרב ג"מ בר' ע"ד כסו' ע"ד וז"ל אם מחמת איווה סיבה ר"ה לעקור שמו הראשון מכל המקומות או כ"ע מלח דשם הכ' עיקר כיון דרמי לשם דשמו מחמת חולי עי"ש מכ"ס וק"ו כד"ל דלא יריע בשם ליעזר כלל דוראי ר"ה לעקור שם הראשון ואין כותבין לא שם הכ' דוקא. מעתה אסורה כל ואריה את שניו שם אביו דקאמר דהיה שמו אהרן והוא קאמר שכ' אברהם ללכאורה לריבים אנו לירע אם היה שמו אהרן לחוד והוא שינה וכתב אברהם או דהיה שמו אהרן אברהם והוא שינה וכו' אברהם לחוד וכאנו

ע"ד אומר להר"מ וכשהראנו אותו הכתב בעצמו לא מצא מענה באופן שאיש הרע הזה נכל הוא ונכלה עמו כולו מלא שקרים מתהפך לבמה נוונים ולשונם רמיה להט החרב המתהפכת ואין בפיהו נכונה ואפילו חרא לטיכותא וכו' וכשראנו שלא יכלנו עליו תכף ומיר החרמנו אותו ככל שות הברית שלא ילא מהעיר הזאת עד שיפטרנה כגט או שיתברר הדבר כי איך תתלה עמו לחזור ליו מאחר שהוציא עליה ע"ד כזה ורמי עליה כאריה ואין אדם דר עם נחש ועכ"ז לא הועילו חכמים בתקנתם ויעש בדיחוי'ם. וקדוהי האשה והאשה לועקים במרה ונכוסים בחמי חמין ואין בידנו להושיעם משופטי נפשים. הנה כי כן איכס אישים נקרא קומו השרים לעזרת ה' בגבורים וקנאו קנאת ה' לנאות לכבוד התורה הקדושה והחרמנו את האיש הזה ככל שות הברית למען יכא הדבר לידיו גט וקהיה הזאת ע"י כת"ר גר"ו הנה כי כן נחלה פ"ק שיעכבו על ידו ככת התורה לעכבו עד שיתברר הדבר ויהי מה לבט ולנלה לפני גדולי ישראל רבן דפקיע שמייהו שהם יכתבו על הדיון ועל האמת היכי לידיונו דייני דיון עסק ביש להלכה ולמעשה ונחלה פ"ק לשרטט ולכתוב מאי דעתייהו דרבנן כהדיון תיגרא באורך וברוחב ברוח מבינתה כי איכס המלה הזאת ושיכבו אותנו דבר ע"כ פרט בפ"ע ובפרט כי בכנון דא כופין אותו בשוטים לתת גט שני או בהרמקה דר"ז וז"ל דוקא וכשר זאת א עליון ירוק לכס ברכה עד כלי די באורך ימים ושנות חיים כרוכ עזו ושלום וכפרט שר"ס כת"ר גר"ו ודברו על לבו ככל טלדקי דאפסר עד כא הדבר לידו גמ"ט ושכמ"ה ולמודעי אנחנו שאיש הלזה אחר שגירש שלא לשדך כב' וכו' מקומות ולא הורו לו גם ללאתו מהעיר לקח ממנו כתב לראיה שכבר גירש חולי ימצא לו כת ווג באחת ערי ישראל והדברים מוכרחים ששקר ענה בכל הנו' והס יבחרו על הדיון ועל השלום הכ"ד החותמים באהבה אנחנו לעירי האלף פה דמשק יע"א מתפללים בעד הללחתם תמיד כל הימים כס' הנני נותן לך אלת כריתו שלום קמוו דהאי שתא וז"ל אתן ש' הדרת קרש לפ"ק כס' תחת אשר קינא ללחיו והיה זה שלום.

וזא אשר השיב ראש ז"ר הגדול שכירוש' עיה"ק ת"ו גר"ו והקדים עמו הרב הגדול ראשון לזיון כר"ו וזה לשונם

רעני שאומר המגדש שמקר מודעה והעדים הלכו למה"י ולא ר"ה להראות המודעה לכאורה נראה שאין בדבריו כלום והוא מת"ס מהר"ם בלס ז"ל בספרו ג"מ דמ"ח סי' כ"ב סק"כ וז"ל אפי' אם נוקר מודעה מקודם ע"כ הכטולים וכו' חפ"ה מין פסח"כ בפני כ"ד בטל וכו' זה הגט כשר שאחרי דבריו האחרונים אוליין כן הסכימו כל הפוסקים וקייס' בדבריו אלא דריינו דוקא איכא דלא ידעין באונסיה

והנה כד"ל דלא דאינו השטר מודעה לראות מהו האונס שהלכינו לעשות מודעה קרינן ביה דלא ידעין באונסיה כל כמה דמע' כ"ד הלך

מ"ן לחלק וז"ל ועוד דהנה מה דאמרי' אין אדם
 וכו' הוא על מה שכבר נעשתה כשעל העכירה
 מה שאין כן בנ"ד וכו' ע"ש גם זה החילוק ליתיה
 בנ"ד דהתם דוקא דהיה ע"י שליח ולא הוליש הנט
 עדיון וא"כ שפיר אית' לן למימר דלדיק הוא שחור
 בו וכו' לא כן בנ"ד שכבר נתן לח הנט וקבל האדם
 ואח"כ הוליש לעו דאין לך פעולה גדולה מזה דכבר
 נעשה וזשפיר הוי רשע ולא מהימן דודאי לעבדא
 קא מצוין ולא כן כמנייה למימר דשינה את שם
 אביו וא"ת ומה כן יש לנו להאמין את דבריו
 הראשונים יותר מדבריו האחרונים כיון שאין ידוע
 לנו מי מהם אמת ביון שמפיו אנו חיינ' לזה אני
 אומר מתרי טעמי תריני נריכס' אנו נומר הכי
 שדכריי-הראשונים הם עיחר והאחרונים בטלים הם
 לא שו"ק והוא דהכא בודאי חיבא יותר מנ' פעמים
 חרא דכבר עשה השכבה בבה"כ לאביו בשם אברהם
 ושינית דכבר כתב ככתובה הכי ג"כ כזה השם ונס
 לא אפשר ללא חתם איזה שטר כזה השם ובפרט
 למנהגנו שאנו נוהגים שהחתן חתם בעלמו בכתוב'
 וזה בודאי חתם בשמו ובשם אביו כיון שהוא אשכנזי
 ואין להם כינויים כמו הספרדים וכדאי כן חתם
 בשמו ובשם אביו א"כ דכדחי דתלתא הוא חוקה
 ובמ"ש המביט בח"ב סי' כ"ב ובס' בית מאיר בסי'
 קכ"ט קקט"ו ובס' מ"מ ת"א סי' י"ח מא"ה דף
 קכ"ז וכל שהחזיק כזה השם לא חיישו' עוד דהוי
 כמו בשמו א"ס החזיק בשם זה כמקום הכתיבה
 ובתוכה הוי גט כשר אך לזה הטעם קשיא לן מר'
 הרא"ש דנראה דס"ל דאע"ג דהחזיק את אביו בשם
 שמואל כ"א מהדרכים שעלתה לו חוקה עם כ"ז
 לגבי אביו לא עלתה החוקה ופסול הוא לזה אני
 אומר דלא אמרו הרא"ש וז"ל לא דוקא בירדעין
 בודאי דזה שינה שם אביו חבל בנ"ד דמפיו אנו
 חיינ' ומאן לימא לן דזה שינה כיון דהוא ס"ל
 דביתכן שם אביו עפ"י הכן והוא כבר העיד בתח'
 בשם אברהם לא דעכשיו אומר אסרין לא מאימנ'
 הוי בדאמרו רז"ל דאין דברי אחר במקום שנים
 ודבריו הראשונים הוי כלל יש שני עדים בדבר
 מדאחמינהו להבין ודבריו האחרונים הוי כער אחר
 דאינו כלום ועוד דהוי טובע בדבר ולא מהימן ועוד
 בה דלא כתב הרא"ש דפסול לא בשנוי גמור כמו
 מאהרן לאברהם אבל א"ס אמת כמו שכתב במכתב
 שהחזן על לו על שם אביו ואמר לו אהרן אברהם
 והחזן לא חבין ואמר אברהם נמלא דיש לו לאביו
 ב' שמות ואח"כ החזיקו באחד מהם בזה לא קאמר
 הרא"ש דפסול ובמ"ש הרב מ"מ בח"א בסי' י"ח
 והכשר הנט מהאי טעמא אפ"י לסקרת הרא"ש
 עש"כ ועוד נראה לפע"ד לחלק דלא אמר הרא"ש
 דשינה שם אביו דפסול לא מטעמא דשמואל תראה
 הנט ואמר דאין זה המנהג לא אחר כיון דאיכא
 שני בשמות והוי לעו כמבואר בדבריו למעיון באור
 בדברי הרא"ש כ"ז הוא למנהגם שמתנים הנט ביר
 האשה לעדות בידה כ"י שתיהן ראויה להנשא אהנה
 למנהגיני שאנו לוחכים את הנט מיד האשה ותקף
 קריעם איתי קב"ד ובשאר חנע ביר כ"ד קרוע
 א"כ מה לנו חיבה שיאמרו אחר הוא מאחר שכל
 תרואים נתיבא הנט ידעי ואבירו את האיש ואת
 האשה שזאת היא האשה וזה הוא האיש וליכא לעו
 יעיון

לזה הספק בראיותינו בכתב קמיו שאו' שאלו
 ממנו דהוא עשה השכבה לאביו בבס"כ ולא אמר
 כ"א אברהם והשיב שהחזן טעה שהוא אמר לו
 אהרן אברהם והחזן לא אמר כ"א אברהם שמוה
 נראה שיהי' לו ב' שמות לאביו וכתבו שם אברהם
 לקור :

ולכאורה

א"ס יהיה כזה נריכס' אנו לרעת
 א"ס הוא נאמן במה שאו' עכשיו
 והוא במה שראיתי בספר בית אפרים אה"ע סי'
 ז"ה דנשא הרב כעין כ"ד וכתב וז"ל ואמנם כנ"ד
 יפה כתב המ"ג מתר"ח שאינו נאמן להשיב עלמו
 רשע ולומר שעבר על חרם שמתנים כשעת
 הנתינה ע"כ ול' תשובתי שזה האיש ראה שלא יתיר
 א"א לעלמא ויורכו ממזרים ח"ו בישראל ומש"ה
 עשה איסורא וזוטא לפיכך על החרם כרי שלא
 יכשלו בה כ"א באיסור א"א דאיסורא רבה דזה
 אינו לפע"ד דאח"ל היה לו בתחילה לומר קודם
 נתינת הנט וקודם הנתינת החרם ולא יניח ליתן גט
 זה . ואף שראיתי להרב מ"ל ח"ג ד"ג ע"א דכת'
 וז"ל ה'א סתרי כתב מהרי"ך שכתב בעל התרומות
 דהא דאין אדם משיב עלמו רשע דוקא לענין עדות
 אבל א"ס עוונת על חבירו ענין שהוא משיב עלמו
 רשע טענתו טענה ולא מבטלינן ליה משום הא
 דאין אדם וכו' א"כ ה"ה בנ"ד שמחמת טענתו על
 שמשען שפיתחו לגרש את אשה שאינה שלו ובשם
 שאינו שלו הנם שכתבנו ואת היה משיב עלמו רשע
 אין לבטל טענתו עכ"ל . הוואה יראה שזה הוי'
 לא שייך בנ"ד דמי הכריחו לשנות את שם אביו .
 וא"ת כרי שלא תהיה אשתו מגורשת על נר זה
 עשאו' א"כ כשעת הטלת החרם הי"ל לומר להם
 שזה אינו שמו ואיכא פסול ואין רטט לגרש ולא
 לעבור אחר"כ על החרם ומדברי הרב ח"ר מיימון
 קי"ו נראה שנתפייסו מב' לדיון לתק גט כשר והיה
 כל ממוט ביד כ"ד עד שמצא הנט וקם והלך וא"כ
 זה ודאי דאינו מחמת טענתו א"כ שפיר איכא למי'
 דאינו נאמן משום דאין אדם משיב עלמו רשע
 וכאמת שא"ס הלזה חייב נדח כיון דעבר על החרם
 ובמ"ש הרב נחלת שכנה בסי' מ"ה רז"ג ובפרט
 שא"ס הלזה הוא הנדרס לפי דבריו שעשה הדבר
 בטונה מכוונת ואין לו פס להשיב תשובה נלחת
 כי א"ס הכל שקר ומה שאמר בתחילה הוא האמת
 ובפרט לפי מ"ש הרב ה"ו בד"ה וז"ל ומוי שעובר
 על חרם זה הוי כעובר על שר"א יעש"ב . ומ"ש
 עוד הרב מ"ל שם לחלק וז"ל ועוד שהרי מאחר
 דמתניתין תנן שיהי' מכירין ומפרש בגמרא דחיישו'
 לזיופה א"כ וז"ל דש"רגלים לדבר המנהג דמי האוי
 נוונא חיישינן שירשע לעשות עכ"ל . גם זה ליתא
 לנ"ד דאין כבר מכירין את האיש המנהג ואת האשה
 המתגרשת ולית לן זיופה דאמרו בש"ס לא היויף
 עשה בדבר שאין אנוני יודעים דהיינו כשם אביו
 וכגון דא לא מלינו שחששו חכמים לא אדרבא
 מלינו דביתכיים שם אביו עפ"י המנהג ובמ"ש מרן
 בב"י והביאו מור"ס בסי' ק"ך וח"כ האמריהו
 חכמים וכנ"ד כבר אמרו רז"ל כיון שהגיד שוב
 אינו חוזר ומניד ולא אמרו רז"ל בש"ס דלא מהימן
 לא כשאינו מכירין את האיש ואת האשה ולא כשם
 אביו דפקקי הפוסקים דהוא נאמן ועוד כתב הרב

עכ"ל הרי דס"ל דאע"פ ע"א אינו יכול לפוסלו ולא
הו נונע בדבר מכ"ש הוא עלמנו אחר נתינת הגט
דאינו נאמן דהוי נונע בדבר או משום דאין אדם
וכו' וכמ"ש הרב בית אפרים בח' אה"ע סי' ז"ה
ואדרבא חייבים כ"ד להודיעו דהוא אסור ליקח
אשה אחרת דהוא אשכנזי ויש לו חרס ר"ג ושויה
אנפשיה חתיכה דאיסורא וכמ"ש הרב בית אפרים
שם עוש"כ וגם מה שנקטייע הרב כנ"ו מדברי הר'
ז"ל סי' פ"ג הוואה יראה בדברי הרב דגם הוא
מה שפסל היה במקום האשה היו יודעים הכל דהיה
שטי בשם אביה א"כ משו"ה דין הרב דהגט פסול
דכיון דהכתיבה היה עפ"י עלמנו ועכשיו נתורע
דכתב בשטוי פסול והביא ראיה מדברי הרא"ש דגם
שם במקום האשה הכל יודעים שכתב בשטוי וכולו
היה ע"י שליח לזה פסלו את הגט אך כנ"ד לייבא
שם חד דידע בזה השטוי בודאי דהגט כשר וכפרט
לפי מנהגנו שאלו קורעים את הגט וליכא לעו
דודאי הגט כשר לכ"ע בדכתב דרוק. כ"ו ככתבי
אם יקדים עמי מע' הרב הגדול מעוז ומגדול הרב
ראשון לזיון פחד ולחק יהיה בעזרו הלכ"ד איש
לעזר

בנימן מרדכי

נבון

ס"ט

אנא כפשאי כתבית יהכית בשכנוי ישראל מסודרנא
קאמנא על האי עובדא דהוא ברמשק על
אוש חכם אשכנזי שבא ממדינתו ונתקבל בכית ר'
יאודה אשכנזי ה"ו באהבה וחיבה לאכול לשכניהם
עד שהשיאו לו את בת בנו ואח"כ נכנס כיניהם
קטנות ומריבות עד שגתו כיניהם לגרש ואחר
שגירש כנ"ד והלך לו הו"א המגרש לעו על הגט
ככל אשר כתב לנו מהתם הרב המובהק ואח"כ לברק
כמוסר"ח עובי ה"ו ואבי המתגרשת כל המתאורע
רע ומר אשר אירע שם וע"ז שלחו מתם לשאל
ממני את דבר המשפט. אם באמן הוא עפ"י דבורו
שהו"א לעו על הגט כדי לישא וליתן בדין זה כדי
לקוטל בנות ישראל מבכלי העיטון ואם טיך גע
אחר וכו' בכל אשר שלח ממני בכתבים מרמשק
וע"א והן אמת כי תפן היותי להתיישב בזה לכתוב
אני כעלמי באורך וברחב ולא מסגינא רישא חבי
קדו"ח במקום דחיבא ולתא דכי דינא ח"ו ומן
ההכרס לשלוח תש"ו תכף יען כי המגרש הוא
מעובד שם בכח הקונסול למקד ימים אשר קלבו
לו עד שיגיע תש"ו אמתו להטו מן ההכרס ליעפל
בזה ולהשיב להם טרם יבא זמן המוגבל כט'. וכנן
כל הכתוב לשלוח וחתים עלה הריב כההרמב"ן סי' על
מכוכה זו וישבטו ופלטו מתחילה ככל הכתוב לעיל
ע"ש הרב הנו' וכעוד שהייתי עסוק בזה הן בעון
אירע לי לרת הבת שמתה שבוט שעברה בת
היקרה בחולתה שפירתא קמוך לנישואיה דין גרמא
כי נטפל עלמנו הרב הנו' וחליתי פניו שיכתוב כל
מה שפלטו יחד והגם כי כל מה שהאריך לעיל
אין אלא דברים לישא וליתן שקלא ועריא מעוט
וגדול

דעיון להרב בית מאיר כפי' קל"ה סק"כ וז"ל
וראיתי בקדר הגט לר"מ כתב הא דקורעין וכו' כדי
שלא יושאו לעו על הגט ע"כ ובדאי דהיינו כמו
שכ' דאם באומר שכתב שם אביו כשיטוי וכו'
יגמור קורעין כדי שלא יהיה לעו כמ"ש הרא"ש
דדוק. ומלאתי להרב עבודת הגרשוני בח"א סי'
כ"ה דמ"ד שגשג הרב מעין כ"ד וכתב וז"ל וא"א
ששטוי פסול הגט לא היה נכון לכתבו וכתובים
עפ"י עצמם לא ודאי אף אם שינה רשם אביו אין
קפידא בדעבד ואח"כ כתב דאפשר דמה שאנו
ססגין בן הויט משום הסוא מלתא דעבדא לגלוי
דחי הוא וז"ל וכתב כי מ"מ לא היה לן למקמך
אפומייהו אעפ"י שהוא מלתא דעבדא לגלוי ומקיק
הרב מהאי טעמא דכשר הגט עי"ש ואם לחשך
אדם לומר דכיון דזה האיש הוא נשבע עכשיו ששם
אביו הוא אברהם ובערמה עשה ככה א"כ נימא
דמאן בשבעה גס זה לפקע"ד ליתא והוא ממ"ש
הרב מ"ץ שם כד"ב ע"ב וז"ל ועוד נאמר דאחר
דבגמרא לא מאמין להמגרש בשבעה רק כהחזק
לו או למה שכתבו הפוסקים עפ"י ע"א הא לאו
הכי חיישינן לזיופה קדח לומר שאפי' נשבע כל
דליתא אחר מהני חרי. שכתבו לא מהימן והביא
קטנות מדברי הרמב"ן שכתב שכתב על הרב
אנו נאמן אפי' בשבעה שסרי מושבע הוא מהר
סינו וכו' א"כ כנ"ד ה"ה נאמר אחר דהוא מושבע
מסר סיני שלא לעשות זיוף וגם"כ באיקור ערוה
המקורה וכו' כקד מלתא חפ"י בשבעה לא האמינוהו
עוש"כ

ורצה ראיתי להרב כנסת יחזקאל כפי' ע' הביא
דך תשובה דהרב עה"ג וספר את דבריו
נוד שכתב דאין לקמך על תש"ו זו של הרב עה"ג
ולכחורם דבריו וז"ל בפלאו ממני על מ"ש דאין
למקך על דבריו וכו' דכל פלפול אשר פלפל בדבריו
אל הרב על מ"ש כיון דיש דעות אם לא נכתב שם
הביהק כשר אכל בשטוי פסול אמנם הוואה יראה
דהרב הנו' לא קמך כי אם על טעם אחר דאנו
קומבים לכתוב שם אביהם עפ"י עצמם והביא
פגומות לזה וכתב בסוף התש"ו וז"ל כלל דמלתא
שמים נלע"ד טון שנהנין לכתוב שם אביו עפ"י
עצמו משמע דשיגה כשר וכו' עי"ש כנ"ל נמלא דעיקר
פסק שלו הוא ע"ז הטעם ואף דגם הטעם. איכא
למשרי ביה דגבא דכיון דמלוט דאם לא נכתב
כשר ואפי"ה אם נכתבו בשטוי פסול גס כזה אפי'
דכתבין עפ"י עלמנו וכשר אפי"ה אם נכתבו בשטוי
פסול לזא אפשר לומר דדוקא דאם נתוודע בודאי
עפ"י כ"ד או אפי' עפ"י עד אחר שבודאי נכתב
בשטוי אז א"ל כסברת הרא"ש דיאמרו דאין זה
המגרש ומשואין לעו אכל כ"ז שהשיטוי הוא או מפי
עלמו דאומר אחר נתינת הגט או מפי האשה כדיון
הרב דהוואה אינו אומר שזה המגרש הוא אחר
כיון שאינם יודעים את שמו האחרון כדור עפ"י
עדים א"כ יש לנו לקמך עפ"י דבורו הראשון
דקאמר דהוא אברהם כיון דהמטוה חכמים וכפרט
למ"ש הרב חרדק גיטין כד' ל"ז וז"ל וכתב הכ"ס
דאם עד אחד מעיד על שטוי שם אביו דפסול ונראה
דמנוח קודם סתימת דאין זה דבר שבערוה אכל
גט שהוא כיד האשה ככר אין ע"א כאמן לפוסלו

כ"ב הרמ"ע מפאנו סי' פ"ו מבי"ט ח"א סי' י"ב
הרשב"א סי' ש"כ תשכ"ז ח"א סי' א' ולקלקל לאחים
אינו נאמן כמ"ס הר' שיבת טיון סי' כ"ב והביא ראיה
מדברי הרב מר אבנו ו"ל כס' נודע ביאורה ח"ב
חא"ע סי' קנ"ו דק"ט ע"כ יע"ש ובהאי דינא
דקמן כנט שאומר המגדל שזינה שם אביו ושומר
מורעהו אי נאמן עיין להרא"ש כלל טו"כ סי' י"ב
והביאו הטור סוף ק"ט וכו"ט שם אביו של
המגדל ע' יד אהרן סי' קכ"ט הנה"ט אות כ"א תורת
גיטין סי' קכ"ט בביאורים ס"ק י"ג עכ"פ נידן
ע"א שיעור כמותו הלא"ה אינו נאמן כ"כ מדברי
הפוס"ק סי' קל"ח ומכתב מליהו סי' כ"ח דק"ד ע"א
וס' העיטור ס' ויחידה כמ"ס הרב מכתב מליהו סי'
ו"ך ועיין כס' דברי מרדכי חז"ה"ע מס' ט"ו ואילך
כמעצ' שזינה שם אביו המגדל דהכשירו עיין עבודת
הגרשוני סי' נ"ה וס' כטע שגשועים סי' ע"ב
וסי' ל"ב יע"ש

ורן אביו בעיקר דברי הרב המופלא כי גדול
מדברי מנ"ר הפוסק הראשון נר"ו באומרו
דמה כח יס בדינו להאמין בדבריו הראשונים טפי
מהאחרונים כיון שהכל מפיו אנו חיים ואין אחת
יודע הי מנייהו אמת ותקן לזה דבריו הראשונים
עיקר כיון דאיכא יותר מנ"פ דהחזיק שם אביו
דהוא אברהם וכו' ע"כ תמלית ד"ק ודבריו שמעתי
ולא אסתכן דכיון דככה היקור דאמרינן הכא אין
אדם מע"ר א"כ דל מהבא שיהיה ק"ר לו דמאי
חזית להאמין לדבריו הראשונים וכמאן דליקנהו
דמו ואחר זמן נדפס ס' בית אהרן להרב מוהר"ק
ו"ל וראיתי לו כמעט נ' אות ג"ס דהארין הרחיב
בזה והעלה בספר ודיו כל מה שגאטנו ופתגם
הרב רבי אבנו אברהם כראש ו"ל ומר ביה המהבר
ו"ל בלונגא חרף וסידר הדברים דבר דבור על
אופטו וא"כ אין לי לודך להרחיב הדברים יותר
קחנו משם זולת אביו מן החדש מה שבא אלי
בפרטות נדון כי האי בונא מאחד מיקרי עוב"י
שאוניקי יע"א הרב המובהק מר רב יאודה נר"ו
והילך לשוט דברים בכתבם

שלמה של לנא בר מתיבתא הלכה למעשה

איש אחד היה במחוז בוקדיש ושמו
יעקב הלוי והלך לבלגראדו וגשא שם אשה מארץ
במסופוטא ונכתבה הכתובה בשם יעקב הלוי ושוכ
הלכו האשה ובעלה ושתו בטתיה למתא לארסו
יע"א ויען הכעל לא הלך בדרכי היהדות לא רתה
האשה הנו' לשבת עמו ונחרט זה לזה בנידושין
והשתי כנות יעמדו עם אמת ונכתב הנט כש
יעקב הלוי כמנהג שותכין כהן ולוי כנט וסוף
ה'ק לשוט בארץ ושוכ בא פ"כ למתא לארסו יע"א
וערער על הנט בא' שהנט פסול יען שח לי זקן אחד
שמפחתו ויבית אביו אינו לוי לא ליב ושינוי כינוי
כנט דהוי כשם אביו שזינה כנט וכברא דכונתו
בכירור גמור הוא ליסא אוקה ולהחזירה והאשה
כא כמב"ד שזינה אס הנט כשר או לא איכרא
דשינה שם אביו כנט דעת הדא"ס סי' ק"ו כח"א
דלדך גט כ' יע"ש ומנהיג"ל ח"ב סי' ז' כתב
דאס נאפת תל"א יע"ש והעולה מדיכא דרובא דרבנותא
דהנט פסול ולדך גט כ' ועיין דברי אמת כקונט'
י"ב

יגדיל תורה ויאדיר מאתר כי כבר בא הדבר מפורש
כעין כ"ד ממס כתשו' בית אפרים ז"ל סי' נ"ה
ובס' טוב גיטין יע"ש . והנכ שגדון השאלה של
הרב בית אפרים הוא שהיה שם אביו המגדל אברהם
יאלה ובכ"ד כפי דברי הרב מוהר"ח טובי הי"ו הוא
כי המגדל אומר שזינה את שמו מכל וכל מאהרן
לאברהם עכ"ז הרוחה יראה דכל חיליה דמר הוא
שנסתייע ופקק מטעם דלא מהימנין ליה ולא
משום טעמא דכתבו כנט שם אחר והשמיטו שם
השמי דכשר באר יראה המעניין והן אמת כי תמיהה
לי על הרב בית אפרים ז"ל דלמה לא הביא ראיה
ממאי דקמן תנין במשנה יו"ד לפ"ו דקידושין
האומר לאשה קדשתך דאינו נאמן והיא מותרת
בקרוביו ולא אכרחה גט מפני חשש דשמת אמת
דבריו וכפרט כענין ערוה החמורה ויש לי עוד
להאריך בזה דהכא מעיקרא אינו לא ספיקא דרבנן
לענין שם אביו וכל ספקא דרבנן לקולא וכ"ש הכא
דאיכא ד' וחמשה ספקות כמו שיעיין המעיין
וכבר כתב הרב מהר"ם בולה ז"ל כנט מקושר
דאיכא דמסקפא לן כשם אביו הנט כשר יע"ש
ויען כי אין כי כח ולא לילא דעתאי ואין הפנאי
מספיק דין גרמא כי באתי ל הקול"ס ולא עת
האסף

סו"ד כלל העולה כי האשה הזאת מותרת
לינשא בשופי וליכא למיחש לשום לעז
ואינה לריכה גט אחר כלל את זה כתבתי להלכה
ולמעשה וה' יגלו משניות וע"ד המו"ץ ח"ש
כע"ק ירוש' ת"ו בח' תמוז תר"ט ויעיין עוד
להריב"ש בס' קב"ז דברים אשר כ' ככ"ד באורך
יע"ש לענין המורעה ומינה יולאה נ"כ לשני השם
ועיין הדרכ"ו חדשות סי' שע"ו שכ' שאם לאתר
שגרש לאשתו ינא לערער דשם אביו היה וכו' והיה
רונה לפסול הנט מטעם זה והשיב הנט כשר ותנשא
לכתחילה וכו' יע"ש ואל"ס

הנעיר

יצחק קובו

ס"ט

תשובה מחיים הנה כמו דקי"ל כל שהחזיק
בעיר שמו ל' יום כותבים כמו בן
כשם אביו וכמו שנראה מתשו' מוהריב"ל שכתוף
ח"ב יס להוכיח דמי שהחזיק שם אביו ל' יום
הוא חזקה כמו במחזיק שם עלמו וכ"כ הרב
מכתב מליהו סי' ל"ד דס"ח ע"ד

ומצאת כי תדרשנו היא נופא דכ"ד כמו שנתן
גט ושוכ מערער על הנט כעבור שמו
או שם אביו שזינה אי מהימן עיין להדרכ"ו הח'
ח"א סי' שע"ו דכתב דאינו נאמן וא"כ עוד גט
אפי' לכתחילה וכ"כ הרב נודע ביאורה ח"ב אה"ע
סי' קכ"ט ד"ק ע"ד ועיין להרב מקור כרך סי'
ו' ועיין כתשו' מוהריב"א סי' ט"ז דרכי נועם סי'
מ"ה פמ"א ח"א סי' כ"ה לחס רב סי' ל' מהריט"ן
סי' רמ"כ ועל מה שטוען שנתן הנט כאונס עיין
שארית יוסף סי' ל"א מוהראב"ח ח"א סי' ק"ג
ברח משה אהרן ח"ב סי' קכ"ב משאת בנימין סי'

חיים

אה"ע סי קבר עד קם

רוח

סימן דקל

ס"א צריך שיכטל כל מודעא וכו' ע' להרב ח"ס סי' קט"ז בתוך דברי דבור דמקום לומר הריני מבטל המודעא אמר הגט וחור תקף וע"ס וע' להרב בני משה מאג"א סי' ח' ובקו"ס רוח ליהו וע"ס

סימן קהל

א ס"ד נתן לה נייר חלק וכו' לענין נייר הגט אי בעי שיפור עיין להרב פתח הדביר כ"ו ח"א דו"ן ע"א :
ב בכותב חיבה ותיבה וקלן ועשה נקב ובקדע ודבקו עם ש הגאון הגדול מו"ם בס' חק"ל אה"ע סי' מ"ח ושם עמר אי כתב ענין אחר בגט . ולענין אי כתיבת זמן חשוב תורף או תופס . וחסר ויתר אי פוקל ומחק בלי קיום וע"ס וע' סי' קכ"ו אות ד' וע' להרב תוקפו של יוסף סי' ל' באורע קדע בגט :

סימן קור

ס"ו אם יש אחר בעיר ששמו כשמו ושם אשתו וכו' עיין סי' קכ"ט אות ט' מה שרשמתי שם . וס"ו אין מגרשין בשבת וה"ה בע"ס כמ"ס מהרש"ם סי' ק"ה וע' מה שזיינתי לעיל מזה :

סימן קרז

ס"א בהנה ואם חשודה מארס ואמר לכ"ד והם ימחו בידם שלא ישאלו זה את זה . לריק הכ"ד לעשות רשימה בגט שניתן בשביל שנחשדם האשה והוליד אותה בעלה בשביל שנחשדה מפלוגי ותרתי שמעת מינה דאקורה לחזור לבעל ואקורה למי שיכל הקול עליו דכסיכתו נתגרשה וכך אנו נוהגים לכתוב ועיין בספר חיים ושלים ח"כ סימן ט"ו וע"ה

סימן קלח

ס"א אמר לה עול גיטך מע"ג קרקע איש כלום אך אם היה כהן פוסל רוח הגט כמ"ס מהר"ל סי' ע"ח וע' באה"ט :

סימן לקט

ס"א זרק לה הגט בחלצה עיין ו"ו בספר כנ"ד דמ"ח ע"א וע' נשכ"ח ח"כ סי' ה' לאשה חולה אי טתן לה גט וע"ס . וקט"ז ו"א דתתי בעיני עיין להרב באר יעקב ז"ל :

סימן קם

ס"ג האשה עושה שליח לקבלה וכו' עמ"ס הרב חתם סופר סי' מ"ב ומ"ד ומ"ד

ו"כ דאיכא מרבותא דקברי דהנט כטל מדאורייתא וע"ס וע' דברי מרדכי קריספין מס' ט"ו עד סי' ו"ח וע"ס בדבריהם דרכן ועיין עבודת הגרשוני שהתיר ומחו ליה הרב כנסת יחזקאל והרב ז"ל מא"ה עוכלי כמוכליא וע"ס להרב הכעל העיטור לאו דסמכא היא והיא דעת יחיד בזה וס"ל רשימה שם האב בגט כשר לא דכ"ד נראה ודאי דהנט כשר רכיון דהחזק שמו בבגדאדו וכלאדקו בשם כינוי לוי ונשא אשה בשם זה ונכתב הכתובה בשם זה ועתה מחמת שרולה להחזיר ולישא אותה מגבב דבריו ונוערער ברבר שקר ואין להאמינו והפוסקים איירו דהא בודאי שינה ל"כ ככ"ד דאינו לא דברי הכעל שרולה לקחת אותה וכמ"ס הרדב"ז החדשות סימן שע"ו וע"ס ואף דמסוף הפסק דמהריב"ל ח"כ פ"ז נראה מדבריו דאף על הספק לא תנשא לכתחי' לא תכרא לנ"ד דהרב איירי שם בודאי שינה לא דאנחנו לא נדע אי בגט או בכתובה ע"ו קאמר דאפשר ששינה בכתובה וקנט כשר ואם נשאת לא קלא וגם לא נשאת לא תנשא אמנם ככ"ד אעיקרם הוא שקר דברי הכעל וליכא שינוי זה נראה לע"ד לחלק והוא נכון ותו דאיכא ס"ס גמור ואף אהס"ס של הרב דברי מרדכי לא מהני וע"ס בדבריהם ככ"ד ס"ס זה יודו כ"ע ס' אי כדברי הכעל את"ל כדברי הכעל דילמא הלכה ככעל העיטור והמבי"ט סי' כ"ב ומהר"ל סי' כ"ב והמה סרכין תלתא בהחזק והוא בר מפך וכו' ואעיקרם כבר פסק אבינו הזקן הרדב"ז בנדון כזה וכשר וכמ"ס ועל זה אנכי תולעת ולא איש עפר ואפר שזא מאת הרבנים המופלאים גאון עולם ה"ה מהר"ח פלאג"י נר"ו מהר"ר חזן נר"ו ממתיא אומיר וע"א ישיבני דבר בזה פסק אם האשה הזאת הבאה מותרת להנשא בגט כזה או לא ותורה היא וללמוד אני לריק מהגבורים אשר מעולם אנשי השם אשר הכו את הארי בתוך הכור כיום השל"ג ורק אין דבר זולת ישיבני דבר מהר"י ימאר"ה ורק אין דבר זולת דו"ס כימא רבא

הלעיר

יאודה

קאפואנו

ס"ט

וכבר השיכותי לו כנז"ל ככל הכתוב לחיים כירוש'

סימן קרג

ס"ג רגילין ליתן הגט כמנין יו"ד וכתב הבאה"ט והדיונים מן המנין וגם הקדושים אין ככך כלום וע"ס כנראה דלריק שיהיו עשרה מלכד המגרש והשליח ולא פורש לענין הקושר והעדים וכדאי דנפקא מכ"ס נוהדיונים וע' חתם סופר סי' ס"ה וס"ו אם לריק עשרה לעיכוכא וע"ס